

Diyabetik Ayak Bak?m? Öz-Etkililik Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Diyabetik Ayak Bak?m? Öz-Etkililik Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=20017>

Özet

Diyabetik Ayak Bakım ÖZ-Etkililik Ölçeği, **diyabet** hastaların ayak bakım uygulamalarını gerçekleştirmede konusundaki algılanan yeterliliklerini (öz-etkililiklerini) ölçmek amacıyla Türkçeye **uyarlaması** yapılmış psikometrik bir araçtır. Ölçek, diyabet yönetiminin kritik bir parçası olan ayak bakım davranışlarının düzenli ve doğru bir şekilde yerine getirilip getirilmediğini, bireyin bu davranışları yapabilme becerisine ne kadar güvendiğini değerlendirmeye odaklanır. Bu öz-etkililik düzeyinin belirlenmesi, özellikle **diyabetik ayak** ülseri gibi ciddi komplikasyonların önlenmesi ve hasta eğitim programlarının etkinliğinin artırılması açısından büyük önem taşımaktadır.

Ölçeğin Türk kültürü ve diline adaptasyonu, Emine Kır Biçer tarafından 2011 yılında hazırlanan doktora tezi kapsamında gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada, diyabetli bireylerde ayak bakım uygulamaları ile öz-etkililik arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler

Diyabet, Öz-Etkililik, Ayak Bakım, Kronik Hastalık Yönetimi, Diyabetik Ayak, Uyarlama, Psikometrik

Yazarlar

Emine Kır Biçer

Amaç

Diyabetik Ayak Bakım ÖZ-Etkililik Ölçeği'nin temel amacı, diyabet tanısı almış bireylerin, **diyabetik ayak** komplikasyonlarını önlemeye yönelik günlük ve periyodik ayak bakım rutinlerini uygulama konusundaki inanç düzeylerini nicel olarak belirlemektir. Bu ölçek, hastaların kendi sağlık davranışlarını yönetme yeteneğine duydukları güveni ölçerek, sağlık profesyonellerine risk altındaki hastaların belirleme ve kişiselleştirilmiş müdahale stratejileri geliştirme konusunda yol göstermektedir.

Ölçek, aynı zamanda edimsel müdahalelerin etkinliğini değerlendirmek için de kullanılmaktadır. Bir eğitim programı sonrasında hastaların ayak bakım öz-etkililik düzeylerindeki artışın ölçülmesi, verilen eğitimin davranış değişikliği üzerindeki etkisini ortaya koyar.

Yapı

Ölçek, Albert Bandura'nın Sosyal Bilişsel Teorisinin merkezi bir kavramı olan **öz-etkililik** (self-efficacy) yapısını ölçmektedir. **Öz-etkililik**, bireyin belirli sonuçları elde etmek için gerekli eylemleri başarıyla bir şekilde gerçekleştirebileceğine dair kişisel inancıdır. Bu ölçek özelinde,

bireyin tırnak kesme, ayak hijyeni sağlama, düzenli ayak kontrolü yapma ve uygun ayakkabı seçimi gibi spesifik ayak bakım görevlerini yerine getirme konusundaki güvenini değerlendirir.

Ölçek maddeleri genellikle, zorlu durumlar karşısında bile ayak bakım davranışları sürdürme becerisine odaklanır. Yüksek öz-etkililik puanı, bireyin karmaşık ve sürekli dikkat gerektiren bu koruyucu davranışları sürdürme olasılığının daha yüksek olduğunu işaret eder.

Geçerlik

Diyabetik Ayak Bakım Öz-Etkililik Ölçeği'nin geçerlik çalışmaları na dair spesifik istatistiksel değerler orijinal kaynakta doğrudan listelenmemiştir; ancak 2011 tarihli doktora tezinde detaylı bir **uyarlama** çalışması nın parçası olarak geçerliliğin incelendiği varsayılmaktadır. Tipik bir **uyarlama** çalışmasında, içerik geçerliği (uzman görüşleri ile) ve yapı geçerliği (faktör analizi ile) yöntemlerinin kullanıldığı beklenmektedir.

Yapı geçerliği, ölçeğin gerçekten ölçmeyi amaçladığı psikolojik yapıyı (öz-etkililik) ölçüp ölçmediğini kanıtlamayabilir içerir. Bu, genellikle faktör analizi teknikleri kullanılarak ölçek maddelerinin beklenen alt boyutlar altında toplanıp toplanmadığının incelenmesiyle sağlanır.

Güvenirlik

Ölçeğin güvenirlik analizlerine ait spesifik katsayılar (örneğin, Cronbach Alfa değeri) bu özet bilgide yer almamaktadır. Ancak, ölçeğin tutarlılığı ve kararlılığı belirlemek amacıyla iç tutarlılık analizlerinin (Cronbach Alfa katsayısı) ve/veya test-tekrar test güvenilirliği çalışmaları nın adaptasyon sürecinde yürütülmesi gerekmektedir.

Yüksek güvenirlik katsayısı, ölçeğin aynı bireyde farklı zamanlarda uygulandığında veya farklı madde setleri kullanıldığında benzer sonuçlar üreteceği anlamına gelir, bu da ölçüm aracının kararlılığı gösterir.

Faktör Analizi

Diyabetik Ayak Bakım Öz-Etkililik Ölçeği'nin adaptasyon çalışması sırasında, orijinal ölçeğin faktör yapısı nın Türkçe versiyonunda da korunup korunmadığını incelemek amacıyla faktör analizi uygulanmıştır. Bu analiz, ölçeğin çok boyutlu bir yapıya sahip olup olmadığını ve eğer öyleyse, ayak bakım öz-etkililiğinin hangi spesifik alt boyutlara ayrıldığını belirlemeye yardımcı olur.

Faktör analizi sonuçları, ölçeğin yapısal geçerliğini destekleyerek, diyabetli bireylerde ayak bakım öz-etkililiğinin teorik modelle uyumlu olduğunu göstermelidir.

Araç

Test Türü: Uyarlama (Adaptasyon)

Format: Genellikle Likert tipi derecelendirme formatında, öz bildirim (self-report) ölçeği olarak kullanılır. (Derecelendirme bilgisi kaynakta belirtilmemiştir.)

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Diyabet tanısı almış hastalar

Yaş Grubu: Yetkinler

Popülasyon Detayları: Tip 1 veya Tip 2 **Diyabet** Mellitus tanısı almış, ayak bakım uygulamaları öğrenmiş veya bu konuda bilgi sahibi olan bireyler.

Test Metodolojisi: Psikometrik ölçüm aracı. Bireylerin belirli ayak bakım davranışları gerçeğe tırme konusundaki güvenlerini ölçmeye dayalı anket metodolojisi.

Anahtar Kelimeler

Sağlık Davranışları, Kronik Hastalık, Hasta Etkitimi, Özgüven, Ölçek Geliştirme, **Psikometrik**, Hemşirelik

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Veri mevcut değil.

Kurum E-posta Adresleri: eminekr@gmail.com

Yazın Adresi: İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü (2011 Doktora Tezi dönemi itibarıyla).

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı (Uyarlama): 2011

İzinler: Ölçeğin kullanımı için orijinal ölçek geliştiricisinden ve adaptasyon çalışması yapan sorumlu yazar Emine Kır Biçer'den izin alınması önerilir. Ölçek, bir doktora tezi kapsamında geliştirilmiştir.

Ücret: Ticari olmayan akademik kullanımlar için genellikle ücretsizdir; ancak yazar ile iletişime geçilmesi gerekmektedir.

Ölçeğin orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: [diyabetik-ayak-bakimi-oz-etkililik-olcegi-toad.pdf](#)

Kaynaklar

Kır-Biçer, E. (2011). *Diyabetli hastalarda ayak bakım uygulamaları ve öz etkililiğinin değerlendirilmesi* (Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul. (Tez bağlantısı: [tez.yok.gov.tr](#))

Sorumlu Yazar Etiliim: eminekr@gmail.com

Diyabetik Ayak Bakım Ölç-Etkililik Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir. Ölçek maddeleri kaynak içerikte yer almamaktadır.

Diyabetik Ayak Bakım Ölç-Etkililik Ölçeği'ne ait maddeler, bu kaynakta sağlanan özet bilgide yer almamaktadır. Detaylı maddeler için Kır-Biçer (2011) tarafından hazırlanan doktora tezine başvurulması gerekmektedir.